

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

KALIGRAM

Autor: Mgr. Vladimíra Barboříková

Datum (období) tvorby: 16. srpen 2012

Ročník: devátý

Vzdělávací oblast: literární výchova – základní seznámení s literárními pojmy

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- **Anotace:**
- Žáci se seznamují s pojmem kaligram, uvědomují si různé možnosti vyjadřování, zde ve spojení v výtvarném umění, a ověřují si pochopení pojmu při práci s pracovním listem.
- V rámci tohoto modulu žáci rozliší podle grafické podoby prózu a poezii v klasické podobě od kaligramu a porovnávají je.
- Je kladen důraz na jejich samostatnost, aktivitu a kreativitu.

- Modul je vhodný pro individuální práci.
- **Klíčová slova: kaligram, grafická podoba básně**
- **(Použité ukázky : L.Novák, L.Ferlinghetti, G.Apollinaire, Ch.Morgenstern, M.Červenka)**

Kaligram :

Lawrence Ferlinghetti

Johny Nolan... 1)

= báseň psaná nebo upravená
do obrazce, který je v souladu
s obsahem textu

(báseň v obraze)

Dítě na prahu pláče a ztichne a pláče co mu
stačí dech

jak

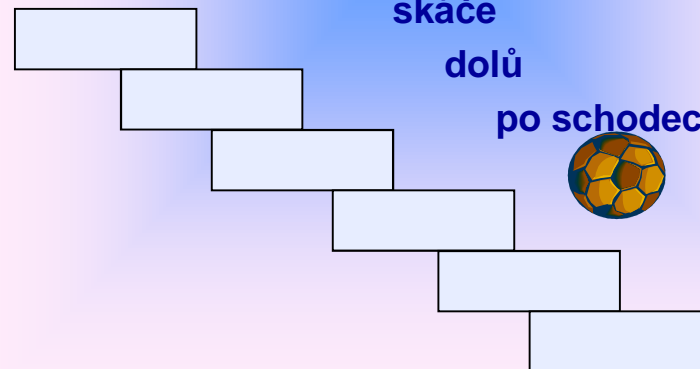
míč

když

skáče

dolů

po schodech

Guillaume Apollinaire

Prší 2)

2)

Pablo Picasso: Guillaume Apollinaire

Guillaume Apollinaire

Prší

Pr srd pr pr Ó ověn fan
ší ce ší ší deš ěi fá
tak mí Au a ti mě ry
zdlou pu gu já deš vi jasej
ha ká sto plá tíč těz te
vě když va ěu ku ně vstříc
je mys brá pro z o přá ví
zi lím na svo ce te těz
ma na ot je li le ně
ná přá vi přá pro a mu
po te rá te měň změň slun
ry le ús le se se ci
vich tr ta jež ve že na
říc pí ja dešť věč lez něž
od ci ko tu ný ný se
Cě ve by pou vav deš pro
ven sna mě tá řín ti mě
tu ze la bez pro ve ní
řá us vy us mě zla smut
dí pí dech tá přá té ný
šit nout ní te pa dešť
ví na le prs
těz pos ky
ství led

(Kaligramy, 1918: přel. Jiří Konípeck)

Pablo Picasso: Guillaume Apollinaire

Guillaume Apollinaire

Prší

Pr srd pr pr Ó ověn fan
ší ce ší ší deš či fã
tak mi Au a ti mé ry
zdlou pu gu já deš ví jásej
ha kã sto plã tíč téz te
vě když va ču ku né vstříc
je mys brã pro z o přã ví
zi lím na svo ce te téz
ma na ot je li le né
ná přã ví přã pro a mu
po te rá te měň změň slun
ry le ús le se se ci
vich tr ta jež ve že na
řic pí ja dešť věč lez něž
od cí ko tu ný ný se
Cé ve by pou vav deš pro
ven sna mě tá řín ti mé
tu ze la bez pro ve ní
řã us vy us mé zla smut
dí pí dech tá přã té ný
šit nout ní te pa dešť
ví na le prs
těz pos ky
ství led

(Kaligramy, 1918; přel. Jiří Konůpek)

Detailnější snímek 2)

Guillaume Apollinaire

Dáma v klobouku 3)

Ladislav Novák

A taky naopak 4)

LADISLAV NOVÁK: A TAKY NAOPAK

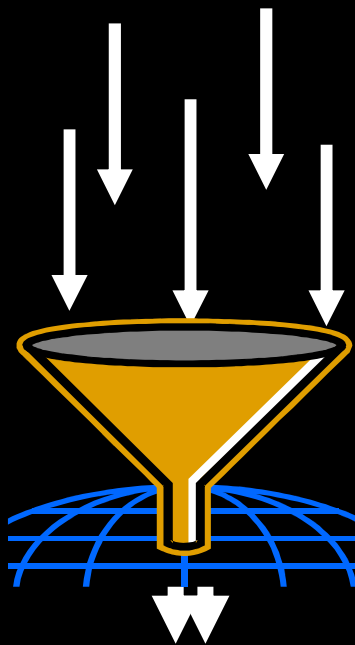
A	T A K Y	NAOPAK
aa	a	nooooooooo
a a	a	n
a a	a	n
a a	a	n
a a	a	noooo
a a	a	n
a a	a	n
a a	a a	n
a	aa	nooooooooo

K A P O A N

Y K A T A

(Pocta Jacksonu Pollockovi)

Christian Mongerstern Trychtýře 5)

Dva trychtýře jdou noční tmou.
Těl jejich úzkou skulinou
proudí jas luny
klidné, stále
na cestu
lesem
a t.
d.

Miroslav Červenka
Rozchod na křižovatce

6)

Podívej, trhám tu b
Pravou ti dávám, le
Prší, rozednív
vzhůru ke kap
a má se spouští s
Po létech, až v stude
v jedy prosáklém
nad každou hlav
se potkáme, cizí
levý proužek a
přilehnou k sobě,
jak rakev
na spol
vo
áseň na dvě půlky.
vou si ponechám.
á se, tvá cesta
li se dere a dál
trží k potoku.
né rozryté hlíně
kraji za řekou,
ou jiný prapor,
povědomé tváře,
pravý proužek
řádek k řádku
k rakvi
ečném
ze

„Slíbila jsi mi, že mi povíš něco ze svého života,“ řekla Alenka, „a jak to, že nemáš ráda — K a P,“ dodala šeptem, aby se snad Myš zase neurazila.

„Ten můj obrázek je sáhodlouhý a smutný,“ řekla Alence s povzdechem Myš.

Alenka přeslechla, co Myš říká, a s úžasem se zahleděla na její ocásek: „Sáhodlouhý, to je, ale proč by měl být smutný?“ A tak při Myšině vyprávění pořád hloubala, až se jí ten obrázek proměnil v takovýto ocásek —

Spustil Hafan
na Myš:

„Marně se mi bráníš,
na soud pojecháš,
proč?
se ještě ptáš!
Já tam taky půjdu,
žalovat tě budu,
o tvé vině soud
musí rozhodnout.

Pojď a neodmlouvej.“

Myš mu řekla:

„Ouvej, to mi
nejde do noty,
bez soudce a poroty
není
žádné rozsouzení.“

Odpověděl pes:

„Milá Myško, věz,
jak je zvykem Hafanů,
poroty i soudce
zastanu.
Po tom procesu
ortel smrti
vynesu.“

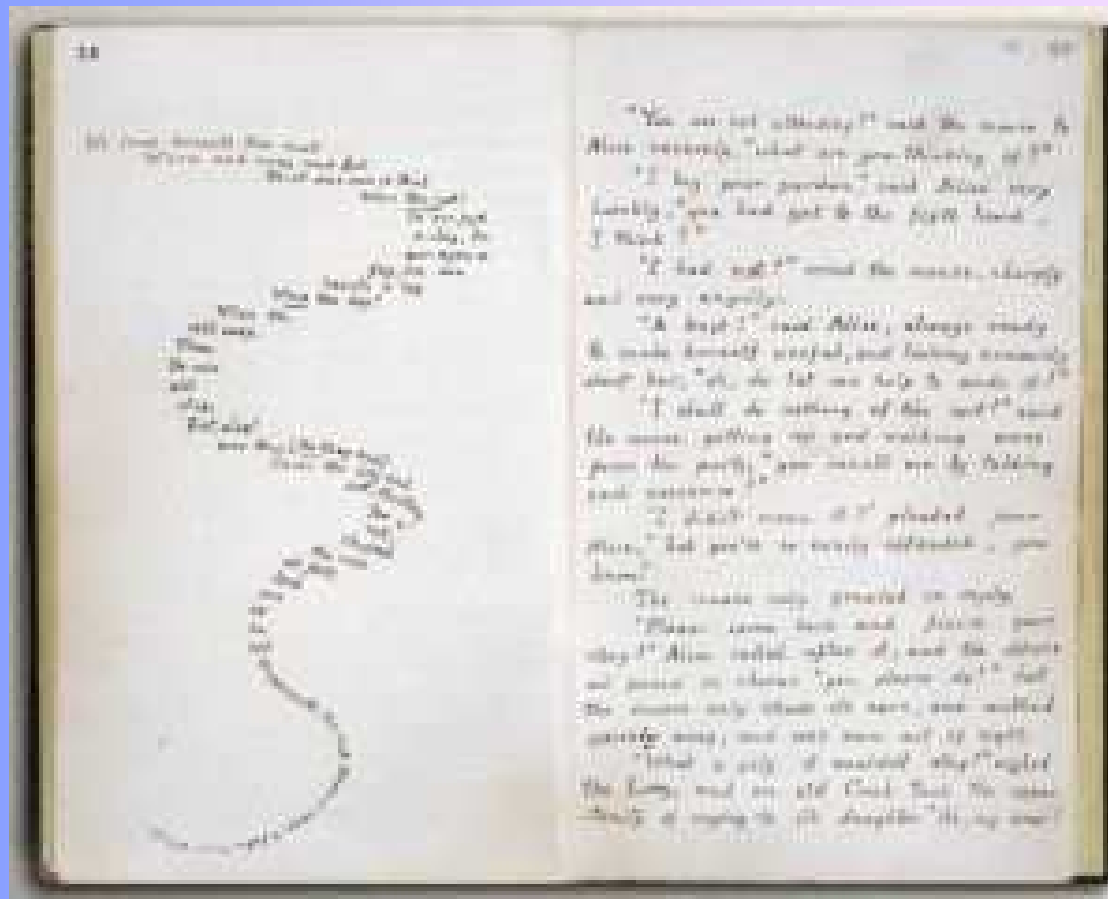
Lewis Carroll

Alenka v říši divů

český překlad

Aloys a Hana Skoumalovi

7) <http://concept.avu.cz/studijni-texty-study-scripts/collatanea-prosperova-knihovna/slovo-a-obraz/kaligram/>

Původní podoba kaligramu Alenka v říši divů – L. Carroll 8)

<http://concept.avu.cz/studijni-texty-study-scripts/collatanea-prosperova-knihovna/slovo-a-obraz/kaligram/>

Citace:

- 1) FERLINGHETTI, LAWRENCE. *Johnny Nolan....* Literární výchova pro 8. ročník základní školy a odpovídající ročník víceletých gymnázií. 1.vyd. Praha: SPN, 1996. s.193. IBSN 80-85937-39-5.
- 2) APOLLINAIRE, GILLAUME. *Prší.* Literární výchova pro 8. ročník základní školy a odpovídající ročník víceletých gymnázií. 1.vyd. Praha: SPN, 1996. s.194. IBSN 80-85937-39-5.
- 3) APOLLINAIRE, GUILLAUME. *Dáma v klobouku.* Čítanka 9 – učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia. 1. vyd. Plzeň: Nakladatelství Fraus, 2006. s.98. IBSN 80-7238-539-9.
- 4) NOVÁK, LADISLAV. *A taky naopak.* Literární výchova pro 8. ročník základní školy a odpovídající ročník víceletých gymnázií. 1.vyd. Praha: SPN, 1996. s.195. IBSN 80-85937-39-5.
- 5) MORGENSTERN, CHRISTIAN. *Trychtýře.* Literární výchova pro 8. ročník základní školy a odpovídající ročník víceletých gymnázií. 1.vyd. Praha: SPN, 1996. s.194. IBSN 80-85937-39-5.
- 6) ČERVENKA, MIROSLAV. *Rozchod na křižovatce.* Literární výchova pro 8. ročník základní školy a odpovídající ročník víceletých gymnázií. 1.vyd. Praha: SPN, 1996. s.193. IBSN 80-85937-39-5.
- 7) CARROLL, LEWIS. *Alenka v říši divů.* <http://concept.avu.cz/studijni-texty-study-scripts/collatanea-prosperova-knihovna/slovo-a-obraz/kaligram/>
- 8) CARROLL, LEWIS. *Alenka v říši divů.* <http://concept.avu.cz/studijni-texty-study-scripts/collatanea-prosperova-knihovna/slovo-a-obraz/kaligram/>